

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 4., II. EM.
Telefonszám: 174—24.
Minden pénz a felkészít hivatal címére küldendő.

Felelős szerkesztő:
JÓZAN MIKLÓS
Munkatársak:
Perczelné Kozma Flóra
dr. Csiki Gábor

Megjelenik havonként.
Előfizetési ára:
Egy évre . . . . . 2 aranykorona.

Torda: 1568. **HATÁRKÖVEK** Pozsony: 1848.
az unitárius egyház történetében. Ezeken a helyeken mondta ki az országgyűlés előbb Erdélyre, azután egész Magyarországra nézve, hogy az unitárius vallás bevett vallás (recepta religio).

Temetőben.*)

„Mi tudjuk, hogyha földi sátorházunk hajléka elbomol, épületünk leszen Istennél — örökkévaló.” 2 Kor. V 1.

Keresztény Testvéreim! Borongó érzések szállják meg kebelünket, amint átlépünk a temető kapuján. Odakünn a világ zajában a nagy hajsza miatt alig van annyi időnk, hogy elmélyedjünk, hogy önmagunkba szálljunk. Küzdenünk kell a mindennapi kenyérért. Küzdenünk azért a csekély örömről, ami ebben a földi életben néha napján jogos osztályrészünk. Küzdenünk a becsületért, amelyet könnyelműen áruba nem bocsáthatunk, eltékozoltatni nem engedhetünk, mert ettől függ ember voltunk, az Isten képe a mi homlokunkon.

Itt a temető kertben csend és béke fogad mindnyájunkat. Élőket, mint a holtakat. Itt elcsitulnak a földi szenvedélyek s a mondhatatlan szenvedések árja nem zajg, nem zúg tovább; annak hullámai, mint valami védőgáton, megtörnek a temető küszöbén. Itt a lelki bánat is megszentelt örömmé változik, amelynek Istent dicsőítő zsolozsmája magával ragadja lelkeinket. Lerázzuk magunkról mindazt, ami gyenge, gyarló és esendő. Lerázzuk ezt a kis földi sátorházat, hogy magunkra öltjük azt a mennyei hajlékot, mely nem kézzel csinált, hanem örökkévaló, mint maga az Isten.

„Mi tudjuk” — szól az apostol a meggyőződés mélységes hangján. A feltámadás és örökélet hite nála nem pusztán sejtés, nem is hagyományos hittétel, hanem élő bizonyosság, amely napnál világosabban mutatja mindnyájunk számára az *Élet* örök forrásához vezető utat. „Mi tudjuk” — óh, bár ebben az ünnepléses percben is, amidőn lassú tempóban elindult a menet, hogy ebben az új temetőben megásott első sír lakóját kegyeletes érzések között ide kikísérje — ez a gondolat diadalmaskodnék a mulandóság keservein, amit szeretteink elvesztése okoz bánatos szívünknek! Akkor nem volna egymástól sok esetben olyan távol, úgy elszigetelve a falu és a temető kert. Akkor nem volna olyan szomorú és lehangelő a maga vesztesége tudatában a „Halottak emléke” . . . Akkor a Krisztus keresztjét itt a temetőben örökkön fénylő glória ragyogná körül, hitet, vigasztalást és boldogító édes reménységet hintve maga körül mindenfelé. Ebben bizakodjunk, ehhez fogantozzunk akkor is, amikor odakünn elnyeléssel fenyegetnek a tornyosuló hullámok, amikor elevenen akarnak eltemetni minket.

Ragadjuk ki magunkat a földi sátorház dűledező romjai alól s kérjük a mindenek Urát-Teremtőjét, adja meg nekünk azt az örömet, hogy az élet földi mesgyéjén a végóránk csendes áhitata, vagy küzdelmes agoniája között is elmondhassuk, szájjal-hittel valljuk:

„Krisztus az én életem . . .

Nyereség a — halál!”

Így áldja meg a Kegyelemnek Istene a munkás falut és ezt az új temetőkeretet. Amen.

Szerkesztő.

*) Sashalmi köztemető megáldó orációja: 1925 okt. 7.

Atyai Tanács.

(William Law.)

Nézd csak édes Fiam ezt a tágas óriási égboltozatot a fejünk felett, amint rajta rendre megjelenik a nap, a hold, meg a csillagoknak megszámlálhatatlan serege. Hogyha valami úton-módon eljuthatnál egyik vagy másik égi testre a végtelen világűrben, onnan ezer, meg ezer új nap és csillag tárulna fel előtted szebb és nagyobb, mint amit a földről látunk. Bárhova tekintesz kelet, nyugat, észak, dél irányában, fönt és alant, ugyanaz a szédületes magasság, ugyanaz a feneketlen mélység. És mégis hidd el gyermekem, hogy mindez eltölpül az Isten nagyságához képest. Az ő színe előtt az egész világmindenség csak annyi, mint egy porszem. És látod gyermekem, ennek az örök Teremtőnek, ennek a szerető Atyának gondja van terád is. Mintha más gyermek nem is volna, csak te magad. Mintha rajtad kívül más teremtmény nem is várná az ő jóságos atyai kegyelmét. Épen ezért féljed, Imádd és szeresd az Istent!

Testi szemeiddel ugyan nem fogod látni Őt, de minden, amit látsz, az ő hatalmának és jelenlétének tanujele. Közelebb van ő hozzád, mint az árnyék, mint a lehellet. Fogadd el őt Urad, Atyád és Barátod gyanánt. Ugyis ami jót és szépet tőlem örököltél, annak mind ő az éltető lelke a tápláló forrása. Én is csak Isten kegyelméből merítettem azt, amit néked adtam. És aki az én földi atyámat még születésem előtt megáldá vala, holtom után bizonyára téged is meg fog áldani.

Elmélkedjél tehát édes fiam ezek fölött s érezni fogod hogy lelked egyszerre nemes és nagy gondolatokkal telik meg. Tégy jót elsősorban azokkal, akik azt megérdemlik, de tégy jót általában mindenekkel. Alázatosságban járj a te Urad Istened előtt. Az emberi gyengeségeket szemben légy elnéző, inkább takargasd a hibákat. Becsüld meg a kiválóságot, jutalmazd az erényt. Örvendj az örvendezőkkel és sírj a sírókkal. Őleld magadhoz az igaz barátot. Ahelyett, hogy megtorolnád, felejtse el a sértést. Bocsáss meg az ellened vétőknek. Így léssz a Krisztussal „szolgák szolgája”. De együttal a magad ura is. P. b.

Előfizetőinknek több mint fele még nem fizette be az 1925. évre szóló előfizetési díjat.

Vajjon fenntartható így egyházunk egyetlen kis lapja?

Gondolatok Heribert Rau elmélkedéseiből.

Szabadon fordította: Perczelné Kozma Flóra.

Az Istenről való fogalom mindig lépést tartott a szellemi haladással és kultúrával. Homeros istenei még épen olyan durvák és anyagiasak voltak, mint az akkori emberek s ugyanazon szenvedélyeknek és tévedéseknek voltak alávetve. Mert bármily hatalmas volt Homeros költészete, korának istenfogalmán nem tudott felülemelkedni. És még ötszáz évvel később sem alakulhatott fenesegebb kép a nagy Phidias lelkében, mint Jupiter olympusi alakja — bár ennek a kornak költője már nem adott volna egy isten ajkára olyan fegyelmetlen és fenyegető szavakat, mint amilyeneket a homeri isten produkált az egész túlvilági társaság előtt.

Az is nagyony érthető, hogy a természeti erők kitörése: a szélvész, menydörgés és villámlás megrémítette a tudományokban járatlan hívők seregét s önkéntelenül saját tökéletlensége és bűne jutva eszébe, áldozatok árán kívánta kiengesztelni a lelkében élő, haragvó és bosszúálló isteneket. Így vált köztudattá az emberek és állatok feláldozásának szükségessége, hogy a többek között kialakuljon Agamemnon leányának, Iphigeniának költői képzeletszülte megrázó története.

A legrémesebb áldozatkultuszt mindenestre a föníciaiak üzték, midőn az anyák parancsszóra saját gyermekeiket áldozták fel bálványistenüknek. S bár sokkal szelidebb és emberiesebb formában, de mégis a legnagyobb mértékben volt e tévian elterjedve a zsidóknál s Mózes harmadik könyve foglalkozik kimerítően az áldozatok, miként való bemutatásával. És ezt az áldozatkultuszt a zsidó vallásban szintén a nehezen kiengesztelhető istennek: Jehovának és a hetediziglen megtorló bosszúállásnak fogalma hozta magával.

Krisztus Urunk — Istennek ez a véghetetlen szelid és igazságérzettől átszellemült küldötte — minden erejével, lelke egész megeivel kívánta az ő mennyei Atyját — a „mi Atyánk”-at — teljes nagyságában, fenkölttségében és minden alacsony emberi vonástól való mentességében megismertetni! S megcsendül ajkán a gutaütöttnek szóló jellegzetes mondás: „Bizzál fiam, megbocsátattak néked a te bűneid...” Vagyis hidd és reméld az atyai szív minden közbenjárás nélküli bocsánatát.

De sajnos sem a tanítványok, sem az utódok nem értették meg ezt az egyszerűségében nagyjelentőségű, sőt talán egy egész theológiát megdőntő mondást s nem tudván szabadulni a pogány és zsidó áldozatkultusz befolyása alól, maga a felvilágosult Igazmondó — a legtisztább Isten fogalmát, a legszeretőbb édes Atyját hirdető mester — lett képzeletükben „Isten báránya, aki elvette a világ bűneit...”

Így csúszott be Jézus átlátszóan tiszta és egyszerű vallásába az antik világ pogány izü misztikus felfogása.

Mi felvilágosodott keresztények is szentül

valljuk, hogy az evangélium áttanulmányozása, Jézus megismerése, tanainak abszolút igazsága *s teljes lélekkel való elfogadása* megszabadít bennünket a bűntől és örök üdvösségre vezet, de hogy Istennek, a mi szerető Atyánknak *véraldozatra* lett volna szüksége, hogy velünk, bűnös, de szeretett édes gyermekeivel kiengesztelődjék, azt épen az iránta való határtalan tiszteletünk és gyermeki bizodalomunk folytán nem hihetjük.

Valamint tudjuk, hogy nincs olyan igazi keresztény a világon, aki ne teljes bűnbánattal és javulási szándékkal menne az Úrasztalához és ne lelke mélyéből élvezné az úrvacsoravétel mélységét és fenséges érzését, de hogy ez a szertartás a bűnbocsánat elnyeréséért szereztetett volna, azt — ismerve Jézus magasztos istenhitét — határozottan tagadjuk.

Ha figyelmesen átolvassuk Krisztus Urunk szavait és igazán gyönyörködünk a *tékozló fiú* szívetemelő példázatában világosan láthatjuk, hogy Jézus Istenben is olyan atyát lát, aki abban a pillanatban, mikor eltévedt gyermeke töredelmesen megbánja bűneit és jó útra kíván térni, minden szertartás és engesztelő áldozat nélkül őt atyai szeretetébe fogadja.

Mert hiszen abban a pillanatban, mikor az emberi lélek a súlyedésből kiemelkedik és visszatér az igazsághoz és joghoz, abban a pillanatban, mikor mélységes megbánás és legyőzhetetlen vágy támad az isteni megbocsátás után, egyúttal beáll a megnyugvás és az Istennel való egyesülés boldogító érzete, *mely már maga is megbocsátás* és az Istennek egyik legnagyobb kegyelme. Aki ennek a visszatérésnek a megnyugtató boldogságát ismeri, az meg van arról szentül győződve, hogy bűnei minden közbenjárás nélkül meg vannak bocsátva és mennyei Atyja újból magához ölelte őt.

S lehet e nagyobb öröme a léleknek, mint az a biztos tudat, hogy Istennek mindenkor felénk vannak tárva karjai s amely pillanatban méltók vagyunk keblére borulni, átöleli megfáradt lelkünket az atyai szeretet . . .

Milyen nagyszerű dolog az a tudat, hogy Jézus fenséges hitével megszabadított, megváltott bennünket minden tévtantól, sötétségtől, félelemtől és gyötrelemtől s egyenként és kézenfogva vezetett bennünket a legmagasztosabb, legtisztább, legboldogítóbb Isten hithez! Micsoda hatalmas vívmány az a gyönyörű gondolat, hogy a *töredelmes szív* és a *tiszta élet* az egyedüli szükséges „áldozat” bűneink bocsánatához.

És épen azért forduljanak bár mások szertartásokhoz és véraldozatokhoz — én hiszek a *tékozló fiúról* szóló példázatnak, hiszek az én megváltó Jézusomnak — és bűneimet töredelmesen megbánva, megtisztult lélekkel borulok mennyei Atyám kitárt karjaiba.

(Folytatjuk.)

Az Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az Istenben marad és az is Isten ís őbenne.

I. Ján. 4. 16.

Köszöntő.

Ferencz József püspökné, szül.: Gyergyay Annára, férjének 90-ik születésnapján.

Mint gyémántot a mély tűzű ragyogás, Ferencz József lelkét úgy átszötte Gyergyai Anna lelke. S miként a kettőt, a gyémántot és tűzét szétválasztani s külön-külön elképzelni nem lehet, úgy Ferencz Józsefre Gyergyai Anna nélkül gondolni nem tudok. Ebben a pillanatban hajlandó vagyok elfogadni az öreg Platon atyánk bölcselétét, ki azt állította, hogy az *ősteremtés* hajnala előtt a férfi és a nő egy gondolat, idea voltak: a születésben két külön testi formát öltöttek egymással szemben, közömbösek azonban sohase maradtak; a szerelem a földön is egy szent egységbe vonja őket. A férfi és a nő ketten egymást kölcsönösen kiegészítik és együtt adják az ember eszméjét.

Ferencz József és Gyergyai Anna egy hatvannégyéves házasság pályáján egyek voltak hitben, szeretetben, reménységben, egyek a gyászban és a megvigasztalásban. S az ősz főpásztor, kit ma világrészek ünnepelnek, bizonyára azért mondott mindennek fölött hálaímdádságot Istennek hogy e napot Gyergyai Annával az oldalán érte meg. Mikor mi egyházunk és fajunk nagy patriarcháját ünnepeljük, akkor Gyergyai Annáról is szól az ének. Mert Ferencz József azért lett egyházunk és fajunk számára Ferencz József, mert volt és van hű hitvese: Gyergyai Anna.

Az élet megszépítésének és boldogításának főséges munkájában Isten a legnagyobb szerepet asszonyaink szívére bízta. Az asszonyi szív csoda forrás, melyből, ha tiszta marad s a férfi szív ideális szerelemmel áldozni jár hozzá, csodatevő áldások fakadnak naponkint. Ehhez a szent forráshoz járt nagy hűséggel Ferenc József 64 éven át áldozni s közéleti munkájához erőt méríteni. Tükörképen választotta hitvese lelkét az Úr, hogy az az égből jövő magvakat összegyűjtse s mint isteni ihletést, szent inspirációt közölje ő vele. Ferencz Józsefre Gyergyai Anna nélkül gondolni nem tudok. Mikor Ferencz Józsefet ünnepeljük, akkor Gyergyai Annáról is szól az ének. Szívem fohásza ez: Isten éltesse a nagy asszonyt férje oldalán sokáig.

Dr. Csiki Gábor.

Az Elveszett Bárány.

(Iskolai évet megnyitó Istentiszteleten.)

Gazdag ember a juhász. Van neki száz juha, báránya. Boldog örömmel legelteti a napfényes zöld mezőn. Arcán derűs mosoly és nyugalom. Nincs oka arra, hogy bánatos legyen. Derült kék ég alatt, kövér legelőn jóllakott a nyáj s most hazafelé indul az akolba . . . Amint terelgeti, elégedett arccal vizsgálja a nyáját. Ismeri a pásztor minden egyes juhát. Ez itt két éves. Az a tarka három. Tudja, melyik mikor ellett. Még a hibáit is — ha ilyenekről lehet beszélni — mindeniknek. Melyik a csendesebb. Melyik a félősebb. Melyik bárány marad engedelmesen a nyájban s

melyik keresi az alkalmat, hogy tilosban járjon . . . Alkonyatra hajlik fáradtan a nap, hazaér a nyáj. Meg van mind a száz. Így gondolja a juhász. Nem látta, hogy egy is hiányzanék. De pontos ember ő. Mégis megszámlálja. Kilencvenkilenc. Mégegyszer. Egy bárány hiányzik . . . Sötétbe borúl az ég felette, árnyékával letakarja a földet. Ráborúl az aggodalom a juhász arcára s beárnyékolja a lelkét a bánat. Hiába volt a gondos figyelem, egy a száz közül eltévedt. Tán el is vészett. Hol van? merre jár? ki látja? ki tudja? . . . Ilyen sötét este hol keresse eltévedt bárányát?! — Gazdag ember a juhász. Marad még neki. Nem kell aggódnia azért az egyért lly sötét éjszakán ki keresi az egyet s talán hiába, ha megmaradt a főbbi. Kárnak kár, de nem nagy. Egy kicsinyke bárány. Ad az Isten helyette másikat.

* * *

Nem nagy eset a világon, hogy egy bárány elveszett. Senki sem siratja. Senki sem keresi. A többi sem érez bánatot miatta. Csak egy anyajuh figyel — a hallgató éjszakára. Csak egy anyajuh szive ver halkabban szomorúságában, csak egy anyajuh bámul nyitott szemmel a sötétbe, amelynek rengetegében, valahol messze . . . ki tudja merre, ki tudja hol . . . megbánta tettét és sirva keresi az utat hazafelé — egy eltévedt bárány.

De nem alszik a juhász szeme sem. Maga előtt látja a játékoskedvű kicsiny kis bárányát. Szive nyugtalanul veri mellét. Nem a kárra gondol. Óh, az nem fáj neki. Csak arra gondol, azért nem nyugszik a szive, hogy egy járatlan kis bárány eltévedt — elveszett. Egy tapasztalatlan bárányka. Azt is épen úgy szerette, mint a többi. Benne volt a szívében az is, mint a többi. Nélküle üresebb, elhagyottabb a mező, szomorúbb a nyáj. Hozzá tartozott, beletartozott az is, az a bárányka is az életébe, amelyik most hiányzik belőle.

* * *

Nesz zörög a csöndes éjszakában. Léptek suhannak a harmatos fűvön. Elindult a juhász. Botját sem viszi. Csak a szívével megy. Megkeresi a báránykát.

Hol járt, merre ment, ő tudja. Csak amikor az égnek ablakán át a földre hullott az első napsugár, vállán egy megtépett, remegő, reszkető báránnyal hazatért a juhász.

Ébren már a nyáj is. Vigan vannak a pásztorok, a szomszédok. Jóságos mosolygás ömlik szét a kelő nap arcán, amint a harmatos zöld fűvön táncoló, vigadó pásztorokra pillant. Mosolyog. Boldog ő is, hogy megkerült, hazatért egy eltévedt bárány.

* * *

Csak akinek elveszett már valami nagy kincse, az érti meg, milyen öröm ömlik át szívében, ha megtalálja az elvesztettet.

Jézus olyan mélységében ismeri az élet rejtelmes titkait, hogy azt senki meg nem értené, ha ilyen egyszerű, színtelennek látszó történetben nem mondaná el nekünk. Látszólag nincs benne rendkívüli mélység. A pásztor a vigyázó. Termé-

zetes, hogy el kell számolnia a legkisebb báránnyal is. Természetes, hogy érte megy bárhova. Érte megy a mező végtelen-végére, érte megy a szakadék mélyére — de ha a pásztor ember olyan ember, mint mi kedves testvéreim és a báránykák azok a vidám és szomorúarcu gyermekek, akik ennek a világnak széles mezőin gondos kezek őrizetében, vagy gondozás nélkül betöltik az emberek között az ürességet, mit csinál akkor a pásztor? Kinek kell elszámolnia a sok elveszett, a sötétbe tévedt gyermekkel, akikért hiába sir az anya szive? Akit hiába keres ráncos, borus homokkal az aggodó apa? Nem is kell nekünk ezt a mesterien megrajzolt példázatot magyarázni. Elég szomorúan beszél az elveszett gyermekről az élet, a mi életünk. A sok eltévedt, a bűnöknek legsötétebb éjszakájába tévedt gyermekekről, emberekről tragikus történeteket mond el minden törvényszéki tárgyalás, minden öngyilkosság, minden fiatalon letört élet. Mikor tévedt el az a bárány, az az ifjú lélek mikor lépett először tilosba, hogy a végén ide jusson? — Hol volt a pásztor, ki volt az az ember, akinek vigyázni kellett volna azon az éjszakán? — Kitől hallotta azt az *egy szót*, amely megmérgezte a lelkét.

Tudom, hogy most az apára, az anyára gondoltok. Mért nem vigyázott rá jobban. Talán ők a hibásak.

Vagy talán te testvérem. Az utcán. észre sem vetted, hogy egy gyermek áll melletted és látja mit tettél. Hallja hogy káromkodtál.

Beszakadó víz partján láttad játszani a gyermeket és nem küldted el onnan, forgalmas utcák áradatában könnyelműen futkosott és nem húztad félre, csintalan játékon érted rajta az iskolakerülőket és nem figyelmeztetted vigyázóját, hallottál durva szitkot gyermek piros ajkán — olyan volt, mint kóros betegség foltja viruló virágon, amely rágja, egyre eszi szirmait — és nem fogtad be az eltévedt gyermek vétkező száját. Ártatlan szive ölelésével futott hozzád egy gyermek s te, mert nem voltál kedvedben, elutasítottad ridegen s megszorítottál, megriasztottál egy kicsike szívet, amely nem mer többé szeretni! — Hogy nem a te fiad volt. Ez nem mentség testvérem. Mert minden gyermek az életé. A jövőé. Amelyben talán épen egymás mellé kerülnek a te gyermeked és a lenézett szomszédodé.

Mi a gyermek? Titkokkal teli házacska. Melynek szívében jövő világok képe, országok sorsa, pusztulása vagy ragyogása piheg. Mi lesz e gyermekből? Országos kalandor, vagy világhírű bölcs? Rettegett rabló, vagy lelkünkre nyugalmat borító Krisztus?

Ki tudná megmondani. Melyik lesz a kilencvenkilenc jó úton járó s melyik a századik . . . az eltévedt, az elveszett gyermek?

Kedves Testvéreim! Isten jobban szereti a gyermekeket mint mi. Mert ő nem akarja, hogy egy is elvesszen a kicsinyek közül. Mi azonban csak a magunkéra gondolunk. És határokat emelünk a mi és a más gyermekei közé. Ez a

legsomorúbb határ. Megcsonkítja a mi életünket, mélyebben, csúnyábban, mint a trianoni határ. És ennek a kegyetlen szívvel húzott határnak nyomorúsága az a sok gyermeklélek, amely züllik, elaljasodik a szennyben, az utcák porában.

Apja, anyja dolgozik, kenyeret keres és a gyermeknek nincs pásztora. Tegnap is láttam egyet. Csak anyja él. Betegen kórházban. És a négy éves szomorú gyermeket egyik házból a másikba dobálja ez a könyörtelenül húzott határ. Nem az enyém. Ki innen. És senki sem gondol arra, hogy az ő gyermeke holnap épen erre a sorsra juthat.

Igy eltéved a gyermek. Beleszédül és belesápad az emberszívek kegyetlenségéből ásott labirintusába. Azt hiszi, hogy minden ember oly jó, mint az édesanyja s nap-nap után veszi észre, hogy tévedett ebben — a tévedések útján támo-lyog, míg beletéved abba az erkölcsi mocsárba, amelybe apák és anyák lökték —, elvész. És mi? mi is eltévedtünk. Azt gondoltuk, hogy a más gyermekére nem kell vigyáznunk. Pedig az Isten nem akarja, hogy elveszen egy sem. Mindenkinek rendelt őrizőt. Hátha te vagy az testvérem. Hogy adsz róla számot?

Sötét utcában, házak árnyékában gonosz történetet hallgat egy gyermek. Ez a századik . . . az elveszett bárány. Ha te látod meg testvérem, te vagy a pásztora. Vezesd vissza — haza.

Gyöngeszívű anya részrehajló keze nem feddi meg a gyermeket, mikor káromkodik. Ez a századik . . . az elveszett bárány. Te vagy a pásztora. Te hallgattasd el.

Ruhája vékony, lába meztelen, sovány karját eléd nyújtja — kéreget — vigyázz, veszni indul, ha kezéd nem nyújt feléje könyörületet. Ez is a századik lesz, ha elhagyod . . .

Igy gondoljatok a gyermekre most, amikor annyi reménységgel néztek k. szülők a magatokéra. Minden gyermek a mienk. Mindenkié. Mert a gyermek mindenkitől tanul. Másol. Lemásolja lelkének fehér lapjára azt, amit látott és hallott. — az emberektől. Egy rossz szó, egy durva mozdulat, egy mogorva arc és a gyermek — veszni indul. Egy jó szó, egy meleg simogatás, egy barátságos sziv s a gyermek felvidul, felnevet csengő kacagása — és megmenekült.

Ti pedig kedves gyermekeim, akik most ismét útra indultok, hogy egy ismeretlen országot megismerjétek, abban a világban, amelynek tudás a neve, ha nem tudjátok mikor mit kell tenni, mikor mit szabad tenni, kérdezzétek meg mindig szüleiteket és tanítóitokat. Mikor legelőször jöttetek ebbe a templomba, ugye megkérdeztétek, hol

van a templom? Merre kell menni, hogy oda érjünk? Nos ezután is kérdezzétek csak meg, hogy mit kell és mit szabad megtanulni és mit nem szabad. S legyetek engedelmeskedők, szelidek, mint a kis báránykák.

A pásztorok pedig vigyázzanak arra, hogy mint felelnek a kérdésekre. Nehogy a *Názáreti Számadó* eltévedt pásztorokra találjon.

Az eltévedt báránykák a sötétben botorkálnak. Lelki sötétségben, keressék meg ott a pásztorok . . . akiknek nem volna világossága, kérjen a názáreti pásztortól, akinek nem volna meleg a szive, kérjen a názáreti Jézus szeretetéből, hogy keblére ölelhesse a fázó, reszkető báránykákat, hogy számolni tudjon minden kicsinnyel, a *Gazdának, Istennek*, aki nem akarja, hogy egy is elveszen a kicsinyek közül — Amen.

Biró Lajos

HIREK.

Telefonszámunk: 174-24.

Istentiszteletek a fővárosban: Minden vasárnap d. e. 11 órakor az V. Koháry-utcai templomban. Minden hó *második* vasárnapján délután 4—5-ig a VIII. Csobáncz-utcai elemi iskolában. Tervbe vettük még azt, hogy Pestszentlőrincen, Kispesten és Rákospalotán (az újpestiek részére is itt) tartunk, ha lehet havonta Istentiszteletet. Ezeknek pontos idejéről és helyéről külön értesítjük híveinket.

Október 31-én, a reformáció emlékünnepeén Istentiszteletet tartunk bpesti templomunkban. Ezt az Istentiszteletet, amelyen tanuló ifjúságunk teljes számban megjelenik, a reformátorok emlékének szenteljük.

November 15-én első püspökünkről, Dávid Ferencről emlékezünk meg budapesti templomunkban. Ez a nap Dávid Ferenc halálának 346-ik évfordulója.

Missiói utak. Dr. Csiki Gábor missiói lelkész közelebbről a következő helyeken tart Istentiszteletet: Október 18-án Szegeden. Október 25-én Gyulán. November 1-én Orosházán. Mindenütt református testvéreink templomában.

Debrecenben, híveinknek okt. 4-én tartott Istentiszteletet és osztott úrvacsorát Józán Miklós vikárius. Úrvacsorát 47-en vettek. Debrecenben 16 tanuló van, akiket Derzsi Kálmán nyug. isk. igazgató részesít vallástani oktatásban.

A böhöneyi unitárius gyülekezet szept. hó 27-én tartotta az őszi hálaadó istentiszteletet. Bartók Géza polgárdii lelkész évenként többször

OROSHÁZIAK!

A gyülekezet minden tagja jelenjen meg a november 1-én tartandó s már oly régen nélkülözött Istentiszteleten!

meglátogatja őket. Híveink most szerzik be a szükséges padokat s készítettek úrvacsorai asztalt, melyre a karácsonyi ünnepen diszes poharat és tányért fog tenni az áldozatkészég. Az őszi hálaadó ünnepen is több százezer korona gyűlt össze a perselybe e célra. Segitse a mi egy igaz Istenünk a kis gyülekezetet, hogy nemsokára hajlékot emelhessen tiszteletére.

Október 11-én délután volt a Csobánc-utcai iskolában az első Istentisztelet. Józan vikárius imádkozott és dr. Csiki Gábor missiói lelkész prédikált egy nagy iskolatermet megtöltő közönség előtt.

Dávid Ferenc Egyleti első őszi vallásos estélyünkön — október 2-án — teljesen megtelt templom hallgatta élvezettel Józan vikárius előadását. Amerikáról, azokról a városokról, ahol megfordult, az intézetekről, melyeket meglátogatott az ottani egyházak vallásos életéről, sorsaikról, az impozáns jubileumi ünnepségekről s az egész úton szerzett tapasztalatokról festett színes, érdekes képeket. Másfél óráig tartott az előadás . . . rövid másfél óra . . . s ezalatt bejártuk Amerikát, Angliát, láttunk ott, ahol nem jártunk soha, résztvettünk — az előadó lelkén keresztül — ünnepélyeken, amelyeken ott sem voltunk . . . A műsoron még Naibert Aranka énekművesznő és Barzu Liviusz orgonaművész számai szerepeltek a hallgatók lélekemelő gyönyörűségére.

Dávid Ferencz Egyleti második vallásos estélyünk *november 6-án* (pénteken) este 6 órakor lesz a Koháry-utcai templomban. Felolvasás és megfelelő művészi zenei számok töltik be az estély programját. Hideg idő esetén a templomot fűtjük.

200-an vettek urvacsorát bpesti templomunkban az őszi hálaadó ünnepen. Kenyeret erre az kalomra Fenyédi Péter hívünk adományozott. Köszönjük.

Unitárius Egyházi Igazgató Tanácsunk f. hó 6-án d. u. 5 órakor tartott ülést a lelkészi hivatalban. Az ülés tárgysorozatában elnökielg elintézett és folyó ügyek, különböző jelentések és indítványok szerepeltek, amelyeknek tárgyalása a késői órákig elhúzódott. Az Ig. Tanács ülése előtt a Missió-Ház Bizottsága tartott gyűlést, amelyen a Missió-Házat és a Missió-ügyét tárgyaló kérdésekben több fontos határozatot hoztak.

Nyugtázás. A *polgárdii imaház javítására adakoztak:* Unitárius Nőszövetség, Józan Miklós püspöki vicárius, Berki János gondnok, Császár József 1000000—1000000 K., Takács János 600000 K., Bajnok István és Bajnok Gyula 500000—500000 K., dr. Krisztiáni István és neje 200000 K., Berki Mihály és Listár István 150000—150000 K., Dimény Mózes, T. Berki István, Keresztes István 100000—100000 K., Takács Ferenc 30000 K., és Kis Gróf Imréné 20000 K., összesen 6450000 K. Kik a kézzel csinált templomot segitenek építeni, a maguk benső imaházát is szebbé teszik s a mi hitünket megerősítik, hogy nem kell behajta-

nunk az unitarizmus lobogóját a Dunántulon. Minden adományért fogadják a nemeslelkű adakozók a kis egyházközség meleg köszönetét. Sokan volnának még hivatalosak! Sokan hagyták ott a bércek között azokat a dombokra épített kis templomokat, melyekbe oly gyakran visszajár a lelkünk sirni, remélni, imádkozni. Nem tudnók-e újra építeni ezt a kis hajlékot a hagyományos unitárius áldozatkészéggel? Vagy hitbuzgóságunk megszállott területként ott maradt, ott várja a feltámadást?

Veszprémben, a Magyar Nemzeti Szövetség veszprémimegyei körének október 17-én tartandó műsoros estélyen Józan Miklós vikárius tart előadást amerikai utjáról s szép utján szerzett tapasztalatairól.

A Bethlen Gábor Szövetség ez idén is nagysza ásu ünnepélyt rendez a reformáció emlékünnepen október 31-én este fél 7 órakor a régi képviselőház üléstermében. A tavalyi ünnep a pesti protestáns társadalomnak hatatmas megmozdulása volt: a teremből akkora tömeg szorult ki, amely megtöltötte a Kálvintéri református templomot az utolsó helyig, ahol rögtönzött párhuzamos ünnepséget kellett rendezni. Az idei ünnepély előreláthatólag még a tavalyinál is impozánsabb megmozdulása lesz a székesfőváros protestáns társadalmának. Az ünnepélyen több protestáns magyar egyházi és világi vezető emberen kívül a német protestantizmus egyik legkiválóbb képviselője is felszólal.

Dávid Ferenc Egylet vallásos estélyen november 6-án, pénteken minden budapesti unitárius ott legyen!

Az angol órák végleges órarendje a következő: *Kezdőknek:* hétfőn d. u. 5—7-ig. *Haladóknak:* kedden d. u. 5-7-ig. *Társalgás:* minden hónap első péntekjén d. u. 5—6-ig a lelkészi hivatal helyiségében. Amenyiben a jelentkezők sokan lesznek, esetleg más napokon is. Missiói lelkész tervbe vette, hogy angol irodalmi ismertető előadásokat tart és ismertetni fogja az angol és amerikai unitárius egyházak életét.

A **kolozsvári református teológia** a napokban ünnepelte fennállásának harmincadik évfordulóját. Az ünnepélyen résztvettek a különféle egyházak képviselői is. Az Unitárius Egyház nevében Ferencz József püspök, a róm. kat. egyház nevében Jósika Gábor báró és az evang. egyház részéről Járossy Endre köszöntötték a 30 éves teológiát.

A kötelességtudás áldozata, lett aug. 25-én Gálfalvi Kálmán C. F. R. mozdonyvezető a székelykeresztúri gimnázium igazgatójának, Gálfalvi Sámuelnek testvére. Brassó felé vezette vonatját az augusztusi viharos éjszakában. Szélvész dühöng, villámlik egy villámlás fényénél a vezető éber szeme riadtan látja, hogy vele szemben egy másik vonat száguld. A botfalui pályaudvaron valakinek a gondatlanságából fékezetlenül hevert egy teher kocsi. A szélvész könnyen belekapott s röpitette a személyvonattal szemben . . . A mozdonyvezető elsőgondolata az utasok élete . . . menteni őket . . . fékez. Az összettközés elkerülhetetlen. A teherkocsi összetörik, a vonat mozdonya kifordul. Az utasok egy kis rázkodást szenvedtek csupán. A katasztrófának egy halottja van: Gálfalvi Kálmán a mozdonyvezető. Géprészek átszurták, forró víz leégette, de keze holtan is a féken volt. Teljesítette kötelességét élete utolsó pillanatáig. „Légy hű mindhalálig“ . . .

Egy nagytehetségű unitárius írónk áll mostanában a színházi irodalmi dicsőség fénypontjában. Dr. Boross Lászlónak, a 8 órai ujság munkatársának „Gyuri úrfi“ című darabját a Nemzeti Színház igazgatósága előadásra elfogadta. Majdnem egy hónapja játsszák már darabját hetenként 3—4 estén, mindig nagy sikerrel. Ebből az alkalomból is szeretettel köszöntjük és üdvözljük az írórt.

A Protestáns Diákmenza ünnepélyes megnyitása okt. 4-én volt a IX. Köztelek-uccai étkező helyiségében. Sok unitárius egyetemi ifju is részesül ennek az intézménynek kenyéréből. Isten áldása legyen rajta.

Dr. Molnár Jenő Antal afia, okleveles zongoraművész és zeneszerző lakásán (VI., Nagymező-utca 7. szám) és házonkívül is zongora, zeneszerzés és zenelmélet tanítását vállalja. Hit-sorsosainknak méltányosabb díjakat számít. Bizalommal ajánljuk híveinknek az eddig is annyi sikert ért ragyogó tehetségű ifjú művészt.

Gömöry Károly

gazdasági tanácsos, budapesti egyházközségünk keblit-tanácsosa szept. 26-án, 66 éves korában Alagon meghalt. Temetését szept. 28-án Józán vikárius afia végezte, aki egyben a gyászoló családnak az egyházközség keblit-tanácsának részvétét is kifejezte. Vigasztalódást kívánunk a síróknak.

Kövendi Gál Jenő ny. kir. táblai tanácselnök, egyházi főtanácsos, volt országgyűlési képviselő f. évi szeptember 5-én 78 éves korában Tordán meghalt. A budapesti egyházközségnek építkezése alkalmával ő volt a jogtanácsosa. A történeti múltnak szálai szorosabban fűzik hozzánk őt ezért fájdalmasabban érezzük elvesztésének gyászát.

Megyericsy Béla ref. lelkész Zürichben 45 éves korában meghalt. Évek óta vezetője volt a budapesti ref. ifjusági egyesületnek. Ifj. Szilassy Aladár dr.-al pedig ők alapították meg az első

cserkészcsapatot Magyarországon.

Zsilinszky Mihály volt vallás és közoktatásügyi államtitkár, evangélikus egyházkerületi felügyelő, 88 éves korában, október 6-án meghalt. Egyházának munkás, hű, áldozatra kész tagja, volt, aki értékes egyháztörténelmi jogi, és politikai munkákat írt. Még magas korában is dolgozott az evangélikus és református egyháztörténelmen, amelyeken megírásával az Akadémia bizta meg.

Külföldi tanulmányutrá ment október elején 2 évre Fülöp Zoltán papjelölt. Manchesterbe.

Gödre, egy csendőrtiszthelyettes hitrokonunk beteg felesége és két fiacskája mellé erdélyi aszszonyt keres szakácsnőnek. Fizetése: koszt, lakás és 4—500 ezer korona.

Nyugtázás. A „Patronázs Egyesület“-be fizettek: dr. Májay Dezső Kaposvár 1,000.000, Sinczky Géza Gyöngyös 100.000, Faluvégi Áron Rákosliget 100.000, dr. Hajós Béla Bpest 100.000, Péterfi István Nyirbogát 50.000, összesen 1,350.000 korona. A budapesti egyházközség *orgona javítására* adományoztak: Faluvégi Áron Rákosliget 100.000, Józán Miklós Bpest 500.000, összesen: 600.000 korona.

Régi képviselőházban

október 31-én este fél 7 órakor a reformátorok emlékűnepe.

Az Országos gyűjtés eredményét az Unitárius Értesítő novemberi számában kezdjük el részletezve közölni.

Egyházfentartási Alap*). F. évi januári számunkban közölt elszámolás óta ezen a címen a következő adományok érkeztek: Dr. Molnár Jenő házgondnok útján Feldmann G. Károly 7 millió korona: Szt. Mihály napi persely 637,300. Konfirmáló Ifjak 590 ezer, Ürmössy Sándor ezredes 250 ezer, dr. László Albert (Pécs), Soós József (ezüstlakodalom), Tóth Albert, dr. Jakab Zoltán (Szigetvár), Botár János, Biró Lipót, Horváth Judit (esküvő), Jancsó Sándor, Preyer Mária, Czinczár N. és Őszi Hálaadás perselye (Szolnok) 100—100 ezer, Lengyel József (Kispest) 50 ezer, Ujváry László 30 ezer, Wastell János, ifj. Máthé Lajos (Avramesti) 25—25 ezer, Krantz Dezsőke (Kassa) 21 ezer, Sternthál Dóra, Csegezi László (Kaposvár), Szederjessy Dénes, Takács Ferenc (Czellődömök) 20—20 ezer. Fogadják a jószívű adakozók egyházközségük hálás köszönetét. Példájuk buzdítson másokat is, hogy a jótételben meg ne restüljünk!

XV. közlemény összege	9,808,300 K
I—XIV. " " " "	31,343 180 K
Együtt:	41,151.48 K

*) Országos gyűjtés nyugtázását a nov. számban megkezdjük.

Felelős kiadó: BIRÓ LAJOS.

BIRTALAN LAJOS

kárpitos és diszitő

BUDAPEST, VII., AKÁCZFA-UTCA 58.

Elvállal angol bőr-, szalon- és függönydiszítéceket továbbá szabadon álló ottomán ebédlő-diványok, rugganyos ágybetétek, matracok, ablakrolók készítését és autók párnázását a legjutányosabb áron. Vidékiek soronkívül pontosan kiszolgáltatnak. Szőnyegek, függönyök megóvását és molytalanítását vállalom.

IFJ. INCZEFFY DÉNES

O. F. B. által engedélyezett

ingatlanforgalmi irodája

Budapest, Vilmos Császár-ut 60. I. em 2.

TELEFON: 202-41.

Földbirtokok, birtokbérletek, házak, malmok és mindenféle ingatlanok adás-vétele, lízlet-, lakésközvetítés, pénzkölcsön, társulások finanszírozások lebonyolítása. Hirdetési vállalat.

A Népies Irodalmi Társaság

erdélyi vonatkozású néprajzi, irodalmi és történelmi kiadványai megrendelhetők:

Budapest, VI., Vilmos Császár-ut 55. sz.

„STUDIUM“

KÖNYVESBOLT

Budapest, IV., Múzeum-körút 21. szám.

Telefon: Nagyrészt erdélyiekből alakult új vállalat 186-87. Telefon 186-87.

Szakkönyvek, szépirodalmi, egyházi és egyetemi tankönyvek raktára. Beszerez és szállít minden kapható külföldi és beiföldi könyvet és folyóiratot. Vidéki megrendeléseket gyorsan és gondosan elintézi.

Két-, három- és négynyüstös
székely házi szőttes

asztalkendők, törülközők, konyharuhák
stb. megrendelhetők:

Deák Miklós

hitrokonunknál

Lakása: II. KER., TÖLGYFA-UTCA 14.

Nyomatott Bognár sajtóipari üzemében, Újpest, Lőrinc-utca 65. Felelős nyomdavezető: Neszt Kálmán.

Kádakat

Puttonyokat

Boredényeket

Mezőgazdasági
szerszámokat

Tragacsokat

Kocsirészeket

készítünk

Budapest, V., Kálmán-u. 21. Telefon: 5-34

BERDE LAJOS

cipészüzlete

Budapest, II. Batthyány-utca 48. szám.

Férfi- és női cipőt mérték után készítik. Javítást is vállalok. Mérsékelt árak. Hó és sárcipők szakszerű javítását vállalom.

Templomharangokat

és összhangzó harangzatokat a legfinomabb harangfémötvözetből, tiszta csengésű, előre megállapított szavatolt új hangokkal

tíz évi jótállás mellett

harangszerelvényeket forgatható vas koronával, harangállványokat hengerelt vasból, szabadonálló, valamint fekvő elrendezéssel gyárt

Walser Ferenc

tűzoltási szerek és
szivattyúk gyára,
harang és fémöntőde

Budapest, IV., Lomb-utca 34-36.

Villamos megálló: Váci-ut, Láng gépgyár.

Telefon: 95-50.

Prém János szabómester

hitrokonoknak a napi árnál olcsóbban vállal bármiféle ruhavarrást, fordítást, tisztítást stb.

Lakása: Budapest, VIII., Vig-utca 33. sz.